

Slavbomullen var ingen förutsättning för Sjuhäradsbygdens textilindustri

Sennertegs artikel "En blodig historia..." behandlar Sven Erikson och textilindustrins utveckling i Sjuhäradsbygden. Artikeln är intressant att läsa och har ett faktaunderlag som enligt min uppfattning i stort sett är korrekt. Det märkliga med artikeln är rubriken och påståendet att "slavbomullen" lade grunden till textilindustrins utveckling i Sjuhäradsbygden. Menar Sennerteg att om inte slavsystemet på USA:s bomullsplantager funnits så skulle Sjuhäradsbygden inte haft någon textilindustri? Jag tror man måste betrakta den frågan i ett större perspektiv.

Bomullen kom till Sverige i slutet av 1700-talet. Sveriges första mekaniska bomullsspinneri startades i Kullen utanför Göteborg och det andra i Sjuntorp 1813. Bomullen var en textilvara som krävde avsevärt mindre arbetsinsatser. Det var dessutom jämfört med ullen ett lättare material och som kunde ha färgglada mönster. Bomullstygerna blev därför populära hos den svenska befolkningen. En befolkning som under 1800-talet växte och fick ökat välstånd. De billigare och mer marknadsanpassade bomullsvarorna mötte en stor efterfrågan på en expanderade marknad. Detta är för mig en av grunderna varför textilindustrin i Sjuhäradsbygden kunde utvecklas.

Att bomullen huvudsakligen importerades från USA är korrekt liksom att där producerades bomullen på slavplantager. Men detta var ju ingen grundförutsättning för utvecklingen i Sjuhäradsbygden. Man kunde köpa och köpte även från andra länder som Indien och Egypten. Men USA var billigast. Men berodde detta på slavsystemet eller annat? I sin podd om "Bomullssvälten" beskriver Malin Nilsson att USA från slutet av 1700-talet kraftigt ökade sin bomullsproduktion bl.a. beroende på en teknisk uppfinning. Det handlade om "The Cotton Gin" som mekaniserade rensningen av bomullen. Detta kan vara en bidragande orsak till att USA hade en stark marknadsposition. Nationalekonomen Adam Smith menade att slavsystemet var ekonomiskt ineffektivt dvs USA skulle kunna än mer konkurrenskraftigt utan slaveriet. Han pekar också på liberaliseringen av världshandeln, teknikutveckling och möjligheterna att köpa bomull från andra länder.

Med denna inledning menar jag att Sennertegs påstående om att "slavbomull" var en grundläggande förutsättning för Sjuhäradsbygdens textila utveckling inte är hållbart. Sennerteg redovisar heller inget faktaunderlag för sitt påstående.

Sven Eriksons storhet ligger i hans textila kunskaper och att han lyckades bygga upp en stor förläggarverksamhet. Med detta grundkapital startades fabriksverksamheten. Han hade en textil grundkunskap men också en kunskap om marknaden. Han var modig och envis vilket var viktiga egenskaper när man i början på 1800-talet skulle förhandla med statliga organ om att få starta en fabrik i Rydboholm. Det krävde många resor med häst och vagn från Kinna till Stockholm eller ibland till landshövdingen i Vänersborg. Men samtidigt var utifrån ett marxistisk perspektiv en profitör. Han liksom övriga kapitalägare och näringsidkare verkade i en samhällsmiljö präglad av den ekonomiska liberalismens principer. Detta innebar låg löner, långa arbetsdagar, dålig arbetsmiljö och barnarbete.

Slutligen något om knallarna som också nämns i Sennertegs artikel. Bilden som ges är att de inte sällan befanns sig på fel sida om lagen. Jag vill påstå att de alltid befanns sig på fel sida om lagen. Bondehandel och knallar har funnits sedan lång tid tillbaka. I Borås Historia I framgår att det i mitten av 1500-talet fanns knallar. Man nämner bl.a. Bengt i Häggårda och gårdsnamn som Årebo och Töllesjö. Alla i Kinnarumma socken. Knallarnas idé var att gå ut på

landsbygden och söka upp sina kunder och sedan årligen besöka dessa några gånger om året. Genom detta arbetssätt utvecklade knallarna en stark gårdfarihandeln. Enligt Pia Lundqvists avhandling "Marknad på väg" hade i början av 1800-talet Sjuhäradsbygdens knallar en marknad som sträckte sig upp till Hälsingland, delar av nuvarande Finland och in i Norge. Det intressanta är att detta var en olaglig verksamhet. Enligt svenska lagstiftning skulle all handel ske i städer eller på speciella marknadsplatser. Staten ville ha kontroll och senare även ta in tullar. Den marknad som knallarna på olaglig väg byggde upp är emellertid också en grund för att Sjuhäradsbygdens textilindustri kunde utvecklas. Utan den marknaden och knallarnas försäljnings- och marknadskunskap hade inte Sven Erikson m.fl. kunnat få avsättning för sina varor.

Avslutningsvis blir min reflexion att Sennertegs artikel i stora delar är intressant och lärorik. Men varför tar han till ett journalistiskt grepp för att skapa publicitet om något som han inte bestyrker. Ett försökt koka en stark soppa på en mycket liten spik.